

Sportens sprog

 Af [Andreas Kraul](#) 1. februar 2010 • I kategorien [Formidling](#) •

En fodboldkommentator fortæller om generaler, bananskud og ambitionen om at nå ud til både fodboldnørder og neglerensende kvinder

Tipstjenesten kører i øjeblikket en tv-reklame for Oddset, hvor en yngre kvinde kun hører lyden fra en sportskommentator, mens hun rensner negle. I de forskellige versioner studser hun over udtryk som for eksempel: "Rafael klipper ham uden for feltet". Via hendes forestilling ser man samtidig, hvordan en frisør rent faktisk klipper håret på en kunde inde på en fodboldbane, hvorefter en dyb mandestemme siger:

"Der er så meget, kvinder ikke forstår".

Reklamen er egentlig ganske morsom, men hvis man tænker lidt over den, så tror da pokker, at kvinden undrer sig. For sportens og især fodboldens interne sprog er på mange måder mærkeligt.

Hvordan bliver et frispark for eksempel til, at en spiller 'klipper' en anden?

Hvorfor er den centrale spiller på midtbanen så ofte 'en general'?

Og hvordan udfører man egentlig et bananspark?

De fleste fodboldinteresserede tv-seere og radiolyttere vil med det samme og uden problemer vide, hvad jeg som kommentator taler om, men sprogbillederne kræver netop et vist forhåndskendskab – man kunne også sige et fodboldfællesskab – så alle er enige om, hvordan et bananspark ser ud. Derfor risikerer man også at tabe en del af brugerne på gulvet, for den neglerensende kvinde fra reklamen vil helt sikkert ikke blive mere interesseret og sætte sig ned sammen med kæresten, hvis der bliver brugt alt for meget 'sportssprog', som er svært at forstå og afkode.

Det faktum er jeg som reporter på *Sport på 3'eren* på radioens P3 meget opmærksom på. Med op til en million lyttere i løbet af en søndag sender vi nemlig ikke kun til 'nørderne', og der er faktisk overraskende mange kvinder, som lytter med, når vi transmitterer direkte fra diverse idrætsarrangementer rundt om i landet.

Programmets kvindelige lyttere har i diverse brugerundersøgelser fortalt, at de godt kan lide kombinationen mellem musik og direkte reportager, samt at de godt kan lide sproget og stemningen mellem vært og reportere.

De sidste elementer har jeg selvfølgelig været glad for, lige som jeg var meget stolt, da jeg i efteråret fik [DR's sprogpris](#) for mine direkte radioreportager, der blev kaldt "levende og chancskabende".

Når jeg i superligasæsonen går på arbejde og sætter mig med mit sendeudstyr på et stadion i Danmark, så er det nemlig min klare målsætning selvfølgelig dels at formidle kampen og de begivenheder, der sker på banen. Men i lige så høj grad er jeg bevidst om, at jeg netop i radioen til forskel fra på tv skal skabe nogle billeder hos lytterne – og at de ikke alle sammen nødvendigvis er flydende i [fodboldens sprog](#).

Derfor har jeg blandt andet forsøgt altid at udstyre mig selv med et 'klichéfilter', hvilket vil sige, at jeg hele tiden er opmærksom på ikke at bruge for mange indforståede termer og fodboldslang. Og hvis jeg bruger endelig bruger dem, så skal jeg huske at få dem forklaret, gerne på en humoristisk eller elegant måde. For eksempel kaldte en tidligere superligatræner engang et stort nederlag for 'en ordentlig ørn', hvilket jeg senere har brugt, men altid med en lille forklaring.

På samme måde er det med de klichéer, som ikke kan undgås helt, men som sagtens kan udnyttes positivt og være med til at skabe billeder hos lytterne. En gammel fodboldkliché lyder for eksempel: "Han danser gennem forsvaret", hvilket efterhånden er blevet så brugt så ofte, at det ikke længere skaber ret mange billeder hos lytteren.

Men hvis jeg i stedet måske siger: "Han slowdanser gennem forsvaret" eller "Han standarddanser gennem forsvaret", så er der ændret på det, lytterne forventer at høre. De er blevet opmærksomme på at skulle afkode et eller andet; dermed er de aktiverede, og der dannes sig (forhåbentlig) nogle billeder hos både de mere og de mindre garvede fodboldlyttere.

Seneste sprognyheder

6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsoemt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand – hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
24/11	Meet the Last Speaker of a Dying Language video.nationalgeographic.com

30/6	Irish-language theatre: underground but still alive www.irishtimes.com
29/6	Celebrating two years of language renewal - Princeton Similkameen Spotlight www.similkameenspotlight.com
28/6	Linguistics Breakthrough Heralds Machine Translation for Thousands of Rare Languages - MIT Technology Review www.technologyreview.com

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Formidling'

(Næsten) Alt Om Sprog – Stand Up Research 2013

Svensk tv-serie om verdens sprog

TV-serie om sproget

Grænseforeningens kulturmødeambassadører

Nye kommentarer

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt

Herluf Hansen til Ded borrijnholska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk
 Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter
engelsk esperanto Formidling fransk identitet
 konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord**
 ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion
 romanske sprog **RUSSISK** Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi
 sprogekort **Sprogpolitik** sprogteknologi
 svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale
 Underholdning video vokaler

Et andet eksempel er klichéen om at "brænde en direktør", hvilket dækker over at misse en oplagt scoringsmulighed i helt fri position. Den kliché vil som oftest ikke slippe igennem mit filter, men den kan også udvides, som jeg har hørt det i vores program, hvor en dygtig praktikant for eksempel sagde, at "den brændte chance var i direktorklassen – og en af de helt store med både slips og cigar".

Den slags sprogbrug er, synes jeg, elegant og formentlig medvirkende til, at *Sport på 3'eren* stadigvæk bliver ved med at være så populært.

Min erfaring efter snart 500 fodboldkampe i radioen er nemlig også, at sportens verden er vidunderlig til at kunne lege med sproget, hvis man vel at mærke er godt forberedt.

Det kræver nemlig en sikkerhed at kunne kaste sig op på sprogtrampolinen, og den sikkerhed kommer kun, hvis jeg på forhånd har helt styr på alle fakta, alle navne, og hvad der er på spil. Alle mulige sproglige finurligheder ville nemlig ikke nytte noget som helst, hvis selve grundlaget ikke var på plads, og de virkelig fodboldinteresserede lyttere sad ved højtalerne og blev voldsomt irriterede på ham 'sprogspasseren', der bare forsøger at lave lyrik i stedet for at fortælle, hvad der rent faktisk sker.

Det handler ifølge min bedste overbevisning om at finde en balance mellem sportens eget sprog og den opfindsomme ordleg, så både fodboldnørden og kvinden med neglene fra reklamen lytter med og forstår dig.

Andreas Kraul, journalist, DR Sporten
 Modtager af DRs Sprogpris 2009

Andreas Kraul interviewer

Læs også:

1. [Sprog på spring – DR som sprogbevarer og sprogudvikler](#) Danmarks Radios 2. sprogsymposium den 5. oktober 2009 Marianne Rathje og Anne Kjærgaard fremlægger Dansk Sprognævns undersøgelse af sproget i Danmarks Radio. (Foto: Jørgen Christian Wind Nielsen) Det var ikke...
2. [Quechua: Ikke kun små sprog er i fare for at uddø](#) Perus indfødte sprog. Quechua er de orangebrune områder. Med små fire mio mennesker er det Perus største indfødte sprog, og med yderligere små fire mio i nabolandene er det også...
3. [Et sprog til at tale om alt](#) Nye bibeloversættelser får altid hårde ord med på vejen lige når de udkommer. For det religiøse sprog skal man ikke røre ved. Det skal helst blive ved med at være...
4. [Hvilke dyr kan tale eller forstå sprog?](#) Det korte svar er: Kun mennesker. Andre dyr bruger ikke sprog. Men, siger du nu, er der ikke nogen dyr der kommer tæt på sprog? Er der ikke dyr der...

Tagget med: elegance, Formidling, general, humor, indforstået, journalist, kliché, klippe, kvinder, lyrik, lytterne, metafor, Ord, ordleg, radio, reklame, slang, sport, sprogbrug, termer, Tipstjenesten, tv, tv-reklame, video

1 kommentar

Finn Olsen

28. november 2011 • 12:31

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	OmniGlot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	Resurser
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognævn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ə (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	
maj 2009	

Spørgsmål: Er det i orden, at Per Friman og andre fodbold-kommentatorer taler om højde og dybde på banen? Jeg tænker på udtryk som "aflevering i dybden" og "forsvaret står højt". Jeg kan godt forstå, at fodbold-fagfolk ønsker at tilføre spillet flere dimensioner, men det lyder tosset og forvrøvlet i talesproget, når højden og dybden, to forskellige retninger i.f.t. banen, bliver een og samme retning.

På linje med en omskrivning af Dalgas' parole: Hvad opad nedad, skal indad udad

Svar

april 2009

marts 2009

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.